

Lumen 3/2016 PÄÄKIRJOITUS

Saatavuus ja saavutettavuus

Lapin ammattikorkeakoulun yhdeksi strategiseksi painoalaksi on määritelty etäisyyksien hallinta saavutettavuuden näkökulmasta: ”*Pohjoisen pitkät etäisyydet ovat haaste niin yksilön arjelle kuin eri elinkeinojen harjoittamisellekin. Logistiikan osaamisen ja kehittämisen lisäksi erilaisten tieto- ja viestintäteknologisten ratkaisujen ja toimintatapojen kehittämisellä on merkittävä rooli saavutettavuuden parantamisessa. Lapin AMK jatkaa vahvaa etäoppimisen kehittämistä ja panostaa teollisuuden, liiketalouden ja hyvinvoinnin etäpalveluiden, etäterveydenhuollon, liikkuvien palveluiden ja esteettömyyden kehittämiseen.*” (Lapin AMKn strategia ... n.d.)

Lapin ammattikorkeakoulun etäisyyksien hallinnan strategisessa painoalassa korostuu palveluiden käyttäjänäkökulma, mikä on merkittävä arvovalinta luonnehtien Lapin AMK:n arvoja. Tässä yhteydessä onkin hyvä pohtia käsitteinä saatavuutta ja saavutettavuutta – sekä niiden toisiinsa kytkeytymistä että niiden keskinäisiä eroavaisuuksia. Arjessa saatavuus ja saavutettavuus usein mielletään synonyymeinä. Saatavuus kertoo potentiaalisesta palveluvalikoimasta kuvaten palveluiden tuottajan näkökulmasta palveluja, jotka voivat periaatteessa esimerkiksi kattaa koko maan, mutta käytännössä voivat sijaita palvelun käyttäjästä kaukana, palvelupisteen aukioloaika ei välttämättä kohtaa käyttäjien tarpeita tai henkilökunnan ammattitaito ei ole riittävää. Saavutettavuus puolestaan kuvaa palvelujen käyttäjän näkökulmasta palvelujen käyttämis- ja hyödyntämismahdollisuuksia eli, onko palvelu esimerkiksi helposti ja nopeasti käytettävissä sekä vastaako se kansalaisten palvelutarpeeseen. Näin ollen on tärkeää määritellä palvelumuodon lisäksi kenen näkökulmasta ja intresseistä sekä millä maantieteellisellä alueella palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta tarkastellaan. (ks. tark. Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen ... 2014, 33–34.)

Digitalisaatiosta näyttää muodostuneen muotisana – lähes mantra – sekä virallisessa ja julkisessa keskustelussa että erilaisia palveluja käyttävien ja niitä tuottavien näkökulmista niin saatavuuden kuin saavutettavuuden näkökulmistakin pyrittäessä ottamaan haltuun maantieteellisten etäisyyksien luomia puitteita elämisen arjelle. Digitalisaatio voi etäännyttää lähentämisen lisäksi. Asuinpaikan lisäksi digivalifikaatiot ja digiresurssit muodostavat keskeisen reunaehdon digitalisaation optimaaliselle realisoitumiselle ja hyödyntämiselle. Digikansalaisuudesta on vähitellen

muodostumassa yksi kansalaisuuden ulottuvuus ja normioletus sekä yhteiskunnasta syrjäyttävine että yhteiskuntaan integroivine ulottuvuuksineen.

Kiitän kolumniartikkelin kirjoittajaa emeritusprofessori Hannu Katajamäkeä sekä artikkelien kirjoittajia monipuolisesta etäisyyksien hallinnan ja saavutettavuuden problematisoinnista. Te teitte sen – yhteensä 29 artikkelilla! Lukemisen ja selailun helpottamiseksi olemme järjestäneet artikkelit ja puheenvuorot kolmeen teemaan:

- Digitalisaatio ja etäisyyden kysymys
- Koulutuksen kehittäminen digilähtöisesti
- Työ- ja elinkeinoelämän kehittäminen digivetoisesti

Mukavaa Joulunlusaikaa jokhaiselle artikkelin kirjoittajalle ja artikkelien lukijalle

Leena Viinamäki

Kirjallisuus

Lapin AMKn strategia. Etäisyyksien hallinta n.d. Viitattu 18.11.2016
<http://www.lapinamk.fi/fi/Esittely/Lapin-AMKin-strategia/Etaisyyksien-hallinta>.

Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2014–2020 2014. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Alueiden kehittäminen 9/2014. Viitattu 18.11.2016
http://www.tem.fi/files/38800/Mahdollisuuksien_maaseutu_Maaseutupoliittinen_kokonaisuohjelma_2014-2020.pdf.